

SPIS TREŚCI

Wstęp	9
Część I. Podstawowe zasady iberyjskiego konstytucjonalizmu	
Rozdział I. Zasada państwa prawnego i jej znaczenie	11
I. Zagadnienia wstępne	11
II. Państwo prawne w strukturze zasad konstytucji	15
III. Treść zasady demokratycznego państwa prawnego	19
1. Podstawowe założenia koncepcji portugalskiej. Zasada państwa prawnego w świetle zasad demokratyczności i pluralizmu politycznego	19
1.1. Demokracja polityczna i zasada pluralizmu politycznego	21
1.2. Zasada demokracji ekonomicznej, społecznej i kulturalnej	25
2. Hiszpańska interpretacja zasady demokratycznego państwa prawnego ...	31
IV. Hiszpański model państwa socjalnego	34
Rozdział II. Najwyższe wartości porządku prawnego i prawo do autonomii ...	39
I. Wolność, sprawiedliwość, równość i pluralizm polityczny jako najwyższe wartości hiszpańskiego porządku prawnego	39
II. Prawo do autonomii i podstawowe reguły jego wykonywania	45
1. Model hiszpański	45
2. Koncepcja portugalska	49
Część II. System sprawowania władzy	
Rozdział I. Zasada zwierzchnictwa ludu i formy jej realizacji	51
I. Konstrukcja zasady zwierzchnictwa	51
II. Formy wykonywania zasady suwerenności	55
1. Zasada reprezentacji	55
2. Zasada współuczestnictwa w sprawowaniu władzy	57
2.1. Podstawowe założenia	57
2.2. Referendum	59
Rozdział II. W poszukiwaniu stabilnego systemu rządów	63
I. Zagadnienia wstępne	63
II. Prezydent Portugalii jako władza regulująca (1976–1982)	66

III. W kierunku koncepcji stróża konstytucji — prezydencjalizm portugalski po nowelizacji. Pozycja ustrojowa monarchy hiszpańskiego	74
1. Prezydent i król jako szefowie państwa	75
2. Głowa państwa jako czynnik równowagi i stabilizacji w systemie aparatu władzy	80
2.1. Prezydent a funkcja ogólnego kierownictwa w dziedzinie polityki . .	80
2.1.1. Uprawnienie do dymisjonowania rządu	80
2.1.2. Prawo do powołania rządu i rozwiązywania Zgromadzenia Republiki	83
2.1.3. Władza hamowania	85
2.2. Prezydent a kierunki polityki rządu	87
2.2.1. Niezależność polityczna rządu	87
2.2.2. Polityka zagraniczna	89
2.2.3. Polityka w dziedzinie obrony narodowej	90
2.3. Monarcha hiszpański jako arbiter i moderator w systemie władzy politycznej	92
2.3.1. Król a Kortezy Generalne	92
2.3.2. Król a władza wykonawcza	95
Rozdział III. Zracjonalizowany system stosunków parlament-rząd	100
I. Tworzenie rządu i zasady jego odpowiedzialności politycznej przed parlamentem	100
II. Koncepcja funkcji ustawodawczej parlamentów	107
1. Model portugalski	107
2. Koncepcja hiszpańska	111
2.1. Dekrety ustawodawcze	112
2.2. Dekrety z mocą ustawy	113

Część III. Prawa, wolności i ich gwarancje

Rozdział I. Koncepcja podstawowych praw, wolności i ich gwarancji	117
I. Miejsce praw i wolności w formalnej strukturze konstytucji	117
II. Prawa i wolności jednostki. Charakterystyka i ocena koncepcji	119
1. Typologia praw i wolności	119
2. Katalog praw i wolności — ogólna charakterystyka	122
2.1. Liberalne prawa i wolności oraz prawa uczestnictwa	122
2.2. Prawa i wolności ekonomiczne, socjalne i kulturalne	124
2.3. Przewodnie zasady polityki społecznej i gospodarczej	127
Rozdział II. Dualistyczny model praw i wolności	132
I. Prawa i wolności podstawowe oraz inne prawa i wolności	132
1. Koncepcja hiszpańska	132
2. Model portugalski	137
II. Reżim praw i wolności	139
1. Reżim ogólny praw i wolności	139
1.1. Podstawowe zasady	139
1.2. Zasada równości	143

1.2.1. Normatywna konstrukcja zasady równości	143
1.2.2. Treść zasady równości	146
2. Reżim specjalny praw i wolności	150
2.1. Zagadnienia ogólne	150
2.2. Zasada bezpośredniej skuteczności praw i wolności	153
2.3. Ogólna klasyfikacja ograniczeń praw i wolności	157
2.4. Zasada wyłączności ustawowej	159
2.5. Zasada ochrony esencjalnej treści praw i wolności. Zasada proporcjonalności	163
Rozdział III. Ochrona praw i wolności jednostki	167
I. Zagadnienia ogólne	167
II. <i>Amparo</i> sądowe	168
III. <i>Amparo</i> konstytucyjne	170
IV. Mieszana kontrola konstytucyjności norm prawnych w Portugalii a ochrona praw i wolności jednostki	173
 Część IV. Konstytucyjna regulacja systemu ekonomicznego — tzw. konstytucja ekonomiczna	
Rozdział I. Założenia systemu ekonomicznego	177
I. Ewolucja portugalskiej konstytucyjnej koncepcji systemu ekonomicznego	179
II. Podstawowe elementy konstytucji ekonomicznej Portugalii i Hiszpanii	183
1. Cele polityki gospodarczej	184
2. Stosunki własności	188
2.1. Prawo własności prywatnej	188
2.2. Sektor publiczny a prywatny	192
2.3. Sektor publiczny. Inicjatywa publiczna w gospodarce	196
2.3.1. Reżim prawny sektora publicznego	196
2.3.2. Inicjatywa publiczna w działalności gospodarczej	199
<i>Inicjatywa publiczna w gospodarce. Interwencje w przedsiębiorstwach</i>	199
<i>Wyłączność na rzecz sektora publicznego</i>	203
3. Planowanie	205
3.1. Zagadnienia ogólne. Cele planowania	205
3.2. Środki i metody planowania	207
3.3. Skuteczność prawna planowania	210
Rozdział II. Model systemu finansowego, skarbowego i budżetowego	213
I. Ogólne założenia systemu finansowego i skarbowego	213
II. System budżetowy	215
Summary	219
Bibliografia	222